



CÁC GIẢI PHÁP ỨNG DỤNG HOA VĂN DÂN TỘC DAO ĐỎ VÀO THIẾT KẾ TRANG PHỤC CÔNG SỞ NỮ TUỔI TỪ 25-35

Quản Thị Hồng Bằng

Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Hưng Yên

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 20/02/2017

Ngày phân biên đánh giá và sửa chữa: 15/05/2017

Ngày bài báo được duyệt đăng: 10/06/2017

Tóm tắt:

Việc tìm kiếm, bổ sung loại hình hoa văn của các tộc người thiểu số một mặt góp phần gìn giữ và phát huy bản sắc dân tộc, một mặt làm phong phú thêm nguồn nguyên liệu trang trí cho các bộ sưu tập thời trang hiện đại. Đã có một số tác giả nghiên cứu về trang phục Dao Đỏ nhưng chưa có ai nghiên cứu ứng dụng họa tiết hoa văn dân tộc Dao Đỏ vào thiết kế trang phục công sở cho nữ. Qua nghiên cứu thực tế hoa văn trên vải thổ cẩm của dân tộc Dao Đỏ, tác giả đã đưa ra phương án sáng tác thống nhất với phong cách hoa văn truyền thống, kết hợp hài hòa với phong cách hiện đại tạo cảm giác tươi trẻ, phóng khoáng và tính mới lạ. Hình thức sắp xếp bố cục đối xứng, đăng đối, hàng lối... trên đó hoa văn truyền thống được thể hiện chủ yếu dùng phương pháp thêu.

Từ khóa: Trang phục, công sở, hoa văn, Dao Đỏ.

1. Đặt vấn đề

Khi xu hướng thời trang hiện đại nghiêng về các hình khối tròn, tam giác, lập thể và các họa tiết mang màu sắc trang trí phương Đông thì các nhà nghiên cứu đã đặt ra nhiệm vụ đi tìm vị trí của hoa văn trong sáng tác thời trang. Với xu hướng thời trang hiện đại như Pháp, Mỹ, Ý... điểm nhấn của trang phục là những mảng miếng, hình khối khỏe khoắn tạo sự đơn giản của kiểu dáng trang phục. Đối với thời trang Châu Á thì chú trọng hơn về hoa văn họa tiết, coi đó là điểm nhấn tạo nên sức sống cho bộ trang phục.

Hoa văn trên trang phục cổ truyền các dân tộc nói riêng và của người Dao nói chung được ra đời và hoàn thiện bởi tư duy, tính cách con người trong điều kiện địa lý, môi trường sống và tập quán của cộng đồng các dân tộc thiểu số Việt Nam. Hoa văn trên trang phục người Dao cũng là nguồn cảm hứng sáng tác trong định hướng nghệ thuật tạo hình hiện đại trên con đường tiếp thu thành quả văn hóa nhân loại nhưng vẫn phát huy và bảo tồn những giá trị văn hóa truyền thống.[1]

Hoa văn từ chiếc áo choàng của thầy cúng Dao được tác giả Nguyễn Thị Kim Hương đưa vào sáng tác trang phục hè thu cho nữ thanh niên tuổi từ 22 đến 27. Hoa văn hình con chó được nối với nhau bằng những chiếc cúc gỗ tạo cảm giác mộc mạc, gần gũi. Hoa văn hình cây cỏ, hình quả trám hay hoa văn hình chữ thập ngược được đưa lên trang phục tạo nên vẻ trẻ trung, khỏe khoắn, phóng phát chút hoang dã, hiện đại.[1]

Nhà thiết kế Minh Hạnh đã tận dụng gần như nguyên bản hoa văn trên trang phục thầy cúng người

Dao để thiết kế nên chiếc áo dài độc đáo với đầy đặc họa tiết. Tạo hiệu quả vừa hiện đại, vừa nhấn mạnh yếu tố truyền thống trên nền tảng hệ thống hoa văn mang nhiều sắc thái tâm linh.[1]

Hoa văn là yếu tố thẩm mỹ có giá trị, nổi trội trên các sản phẩm tạo hình, vì vậy việc sử dụng hoa văn để trang trí trên trang phục sẽ góp phần làm tăng giá trị tạo hình cho trang phục đó.

2. Phương pháp nghiên cứu

a. Đặc điểm tâm sinh lý nữ lứa tuổi từ 25 đến 35 ở Việt Nam

Tâm lý thể hiện con người có khả năng xử lý các yêu cầu, đòi hỏi của môi trường xã hội, của công việc hàng ngày và thích ứng với môi trường đó ở mức độ nào. Tâm lý nữ tuổi từ 25 đến 35 thể hiện thông qua trình độ trí tuệ, khả năng học tập, kỹ năng sống và các đặc điểm tâm lý khác như động cơ, thái độ, cảm xúc, tình cảm, ý chí vươn lên trong cuộc sống... Xã hội luôn vận động, con người ngày càng phát triển, kéo theo những sự thay đổi về mặt hình thái cũng như các đặc điểm về tâm, sinh lý.

Điểm đặc biệt ở độ tuổi từ 25 đến 35 là sự biến đổi rất phức tạp của yếu tố xã hội, đòi hỏi con người phải có sự thích ứng về tâm lý với sự biến đổi đó. Thời kì đầu tuổi trưởng thành là thời điểm đánh dấu sức khỏe đạt đỉnh điểm. Đến 25 tuổi sự phát triển thể chất của con người đã đạt đến mức hoàn thiện. Đặc biệt, từ 18 – 25 tuổi sức khỏe con người ở mức cao nhất. Những người ở độ tuổi 25 – 35 tuổi đã khá chín muồi về cả ba mặt sinh học, xã hội và tâm lý. Bởi thế lúc này họ phải tự chủ trong cuộc sống của mình và có nhiều quyết định cũng

nếu hành động, việc làm độc lập, có ảnh hưởng đến công danh, sự nghiệp, sự phát triển của bản thân mình... Sự phát triển của người trưởng thành phụ thuộc vào việc giải quyết thành công các nhiệm vụ, các vấn đề của giai đoạn trước đó: Tin tưởng và tự chủ, sáng kiến và yêu lao động.

b. Các dạng cơ bản của trang phục nữ

Trang phục khi khoác lên người mặc phải có hình khối trùng với hình khối của cơ thể nên trong mỗi bộ trang phục là sự kết hợp của nhiều hình khối khác nhau. Kiểu dáng trang phục có thể thể hiện qua những khối hình học phức tạp hơn khi được kết hợp trong đường viền hình thành từ những đường thẳng hay những đường cong.

Cấu trúc hình khối - không gian của trang phục được xác định bởi sự tương tác giữa không gian với những phần mở của cơ thể như đầu, cổ, tay, chân. Những bộ phận chân, tay và đầu không thay đổi độ dài và rộng, còn trang phục thì thay đổi. Vì thế không gian bao quanh hình dáng cơ thể ảnh hưởng tới sự cảm nhận cấu trúc hình khối trang phục.

Trong Hình 1 là những kiểu dáng quần áo tương tự như hình chữ nhật, hình thang (tương ứng với khối trụ, khối nón cụt), hình ô van.



Hình 1. Các dạng hình khối cơ bản của trang phục nữ

c. Hoa văn trang trí trong thiết kế trang phục công sở nữ

Thiết kế hoa văn trang trí trên trang phục cần

phải tuân theo các luật cơ bản:

+ Luật cân bằng:

Trong cách sắp đặt hoa văn trang trí trên trang phục, người Dao sử dụng nhiều yếu tố cân bằng đối xứng. Có đối xứng trên - dưới; trái - phải... đó là sự sắp xếp tương ứng về bố cục, màu sắc và hoa văn. Các vị trí có tính đối xứng cao như hai bên vạt áo, hai bên tay áo, cổ áo...

+ Luật nhịp điệu:

Hoa văn dân tộc Dao sử dụng luật nhịp điệu chính là các yếu tố tạo nên đường diềm và thường được sử dụng tại các vị trí gấu váy, gấu quần áo, mép nép áo, mép cổ áo, tay áo...

+ Luật nhân mạnh:

Trên nền vải màu chàm hay màu đen, trang phục dân tộc Dao Đỏ nổi bật lên là màu đỏ của những mô tip hoa văn, của những quả bông len trước ngực áo...

Các quy luật này có thể được sử dụng riêng lẻ hoặc kết hợp nhiều quy luật trong các bố cục khác nhau.

Các yếu tố tạo thành hoa văn trang trí trên trang phục công sở

- Màu sắc:

Kết hợp màu đỏ là màu chủ đạo trên trang phục dân tộc Dao Đỏ cùng với xu hướng màu sắc năm 2017-2018 cho mùa thu đông thì sắc đỏ được sử dụng nhiều hơn cả trong sáng tác mẫu.

- Đường nét:

Đường kết cấu và đường trang trí là những đường nét tạo ra sự khác biệt của mẫu thiết kế. Thể hiện trên các đường may, đường viền,... Cũng có thể vẽ lên vải hoặc thêu chỉ, đính dây...để tạo ra đường nét.

Kỹ thuật thể hiện hoa văn

Hoa văn được tạo bằng hai hình thức in và thêu có độ linh hoạt hơn rất nhiều so với tạo hình hoa văn bằng cách dệt. Việc cải tiến để tạo ra các mẫu hoa văn cũng như các kỹ thuật thể hiện hoa văn trên vải và trên trang phục là kỹ thuật vẽ, ghép vải, in, thêu, đính hạt... với bộ mẫu thực nghiệm tác giả sử dụng kỹ thuật thêu hoa văn bằng máy làm giảm giá thành và thời gian gia công, thỏa mãn được nhu cầu của nhiều người sử dụng.

d. Xu hướng thời trang công sở

Xu hướng thời trang trên thế giới

Thế giới phát triển với sự giao lưu văn hóa, kinh tế và xã hội đa chiều, sự tự do và sáng tạo ngày càng không có giới hạn. Vì vậy, các xu hướng thời trang không bị khuôn mẫu theo một trường phái nào khiến cho người mặc có nhiều sự lựa chọn phong phú.



Hình 2. Xu hướng màu sắc trang phục cho mùa Thu – Đông 2017/2018.[2]



Hình 3. Xu hướng thời trang mùa thu đông 2017/2018 được thể hiện thông qua các mẫu của Prada, Vivetta, Monse, Fendi.[3]

Xu hướng thời trang ở Việt Nam



Hình 4. Các bộ sưu tập thời trang tại tuần lễ thời trang quốc tế Việt Nam 2017 [4]

e. Các phương án ứng dụng

Xu hướng thời trang hiện đại lấy sự gần gũi với tự nhiên làm tiêu chí hướng tới. Có nhiều yếu tố từ bộ trang phục cổ truyền của người Dao phù hợp với xu thế thời trang hiện nay:

Hoa văn: hệ thống hoa văn có tính cách điệu cao và gợi lên những liên tưởng thú vị, các nhà thiết kế có thể gửi gắm ý tưởng và chuyển tải thông điệp một cách trực tiếp hoặc gián tiếp. Bộ trang phục điểm xuyết những mảng hình cây cỏ, hoa lá, hình con thú hay hình người nếu được khai thác và sắp đặt có chủ ý sẽ tạo nên nét độc đáo riêng và tạo nên chiều sâu cho mỗi bộ trang phục.

Với mẫu sáng tác, tác giả đã ứng dụng hoa văn hình cây cỏ, hoa lá, các đường zig zắc làm mảng trang trí chính cho trang phục.

Màu sắc hoa văn: Những bộ trang phục hiện đại có xu hướng sử dụng màu nguyên chất và đối lập giúp người mặc khẳng định cá tính của mình. Những người trẻ hiện nay cũng có xu hướng đi tìm sự hài hòa trong cái đối lập để khẳng định cái “tôi” riêng biệt.

Các vải sử dụng cho bộ mẫu sáng tác đều là vải một màu như: đỏ bã trầu, cam, vàng, đen và

xanh cổ vịt, có thể cho phép làm nổi bật các đường cắt cúp thể hiện cấu trúc, đồng thời phối màu trên sản phẩm để các đường liên kết này tăng tính trang trí cho mẫu, làm nổi bật được các họa tiết thêu.

Điều quan trọng là tác giả muốn giữ gìn và kế thừa có sáng tạo phong cách hoa văn truyền thống của dân tộc Dao Đỏ, đưa những nét đặc trưng tiêu biểu của hoa văn dân tộc Dao Đỏ vào trang phục công sở một cách sáng tạo mà không bị pha trộn với bất cứ trang phục khác. Hoa văn dù hiện lên ở dạng thức, diện tích, vị trí nào trên những bộ trang phục hiện đại, thì mỗi hoa văn hay tổ hợp hoa văn trên trang phục cổ truyền của người Dao cũng đẹp, huyền ảo hấp dẫn và độc đáo.

g. Lựa chọn vật liệu

Vải dệt thoi với chất liệu bông, Pe/Co pha spandex được sử dụng để may các mẫu phác thảo lựa chọn.

Vải bông và Pe/Co pha spandex có ưu điểm là giữ nhiệt tương đối tốt, cho cảm giác ấm áp vừa phải, mặc dù vẫn thoáng khí. Vải được pha trộn với sợi spandex nên có khả năng co giãn và chống nhăn tốt, tạo cảm giác thoải mái, tiện nghi khi sử dụng, phù hợp trang phục mặc đi làm nơi công sở.

Vải có độ dày chắc nhất định phù hợp với trang phục thu đông, khả năng tạo dáng và giữ hình dạng tốt, sản phẩm ít bị biến dạng và duy trì được hình dạng bền lâu trong quá trình sử dụng. Tính chất của các loại vải này rất phù hợp với hình dáng chung của các mẫu phác thảo là dạng áo, váy ôm gọn gàng nhưng vẫn cho phép dễ dàng vận động,

di chuyển.

h. Đề xuất phương án thiết kế cho bộ mẫu cho trang phục công sở nữ thu đông

Khác với các loại sản phẩm thời trang khác, trang phục công sở thường được phối hợp theo xu hướng hài hòa, thanh lịch, nhấn mạnh những chi tiết cắt cúp tạo dáng. Thời trang công sở trong những năm gần đây ngày càng đa dạng và không còn gò bó, cứng nhắc, đóng hộp như trước.

Những xu hướng nổi bật của năm nay như trang phục tạo đường cắt cúp, phối màu hay thêu hoa văn nhận được rất nhiều sự yêu thích của phái đẹp, và việc ứng dụng xu hướng này sao cho phù hợp với môi trường làm việc luôn dành được sự quan tâm của các chị em làm việc nơi công sở.

Về phom dáng, các mẫu thiết kế sử dụng kết cấu trang phục đơn giản, các đường cắt cúp nhẹ nhàng không cầu kỳ về chi tiết.

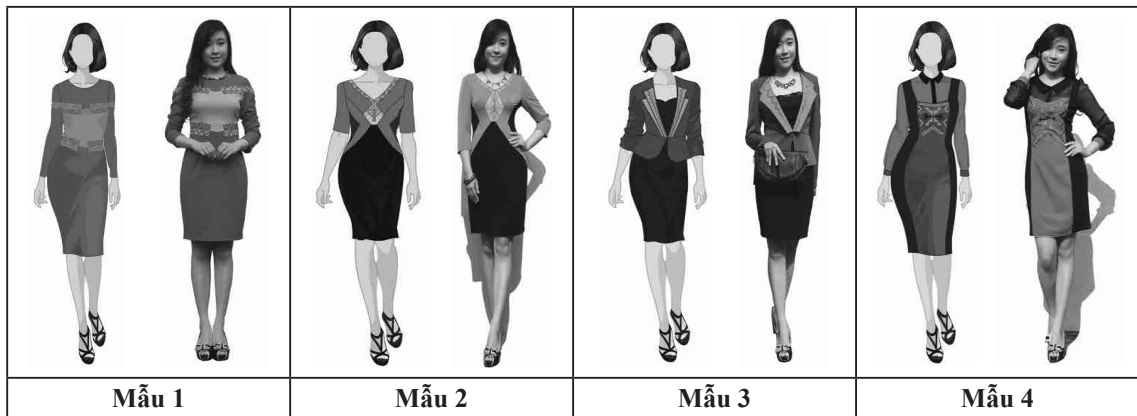


Hình 5. Kết cấu chung của bộ sưu tập

3. Kết quả và bàn luận

Bảng 1. Hoa văn nghiên cứu và sáng tác

TT	Hoa văn nghiên cứu		Hoa văn sáng tác		Kỹ thuật thể hiện
1	Hoa văn cây thông nối tiếp nhau				Thêu
2	Hoa văn cây thông đứng độc lập				Thêu
3	Hoa văn hình hoa cỏ				Thêu
4	Hoa văn các đường zig zắc				Thêu

Thực hiện mẫu

Hình 6. Mẫu phác thảo và mẫu thật

Mẫu số 1:

Đầm liền sử dụng gam màu nóng trầm là sự kết hợp giữa màu đỏ bã trầu và màu cam. Điểm nhấn tập trung ở hoa văn tại các đường cắt cúp eo, ngực và điểm kết tại hai bên cánh tay. Hoa văn được thêu trang trí bằng chỉ cùng màu vải chính và có sự nhấp nháy chuyển màu giữa đỏ bã trầu và cam, tránh được vẻ nhàm chán quen thuộc thường thấy trên váy áo công sở. Thân sau váy được cắt cúp tương tự.

Mẫu số 2:

Đầm dáng ôm, tay lỡ, chất liệu vải co giãn nhẹ tạo độ thoải mái cho người mặc. Kết hợp giữa ba màu: cam, vàng và đen. Bề mặt vải có chút gợn nhẹ do kiểu dệt của vải và tạo nên độ xốp tạo sự mềm mại, ấm áp. Ở đây chủ yếu sử dụng đường cắt mảng miếng để đặt màu, những đường cắt chéo được thu gọn ở eo và điểm nở cho hông, làm thon gọn phần eo và tăng độ nở ảo giác cho phần hông bởi sự chênh lệch kích thước. Các đường nét tạo nên bởi các băng vải này còn làm tăng vẻ hoạt bát, nhanh nhẹn và cá tính cho sản phẩm. Cổ tim, thêu hoa văn viền cổ và nhấn mạnh ở trước ngực đảm bảo lịch sự, kín đáo và phù hợp với các đường nét khác trên trang phục.

Mẫu số 3:

Sản phẩm bao gồm áo khoác ngoài phối hợp với chân váy. Áo khoác màu xanh được phối màu theo tông xanh sáng ở cổ kết hợp thêu hoa văn, đây cũng chính là tuyến đường nét làm nên yếu tố trang trí của bộ sản phẩm. Cổ áo được chia làm hai phần, một ve áo chính và một ve áo giả ngay bên, tại điểm eo có cài móc tạo sự nhẹ nhàng và mềm mại, tránh sự cứng nhắc thường thấy của loại áo vest.

Váy màu đen, kiểu dáng váy bút chì đơn giản để làm nổi bật phần thêu hoa văn trên ve áo.

Mẫu số 4:

Đầm liền tay dài sơ mi, có lá cổ, chất liệu voan mỏng sọc đen. Sản phẩm có kết cấu đối xứng,

sử dụng những đường cắt cúp dọc theo chiều dài đầm để tạo cảm giác thon gọn cho người mặc, với 2 gam màu xanh và đen. Thân sau cũng sử dụng đường cắt cúp dọc váy tương đồng với thân trước. Chi tiết điểm nhấn tập trung vào mảng hoa văn thêu trước ngực.

Bộ sưu tập trang phục công sở dành cho nữ giới trong độ tuổi từ 25 đến 35 tuổi đáp ứng nhu cầu mặc và làm đẹp của đối tượng nữ làm việc tại các văn phòng, công sở.... các mẫu với kiểu loại trang phục khá thông dụng có thể sử dụng trong nhiều hoàn cảnh khác nhau. Trong độ tuổi 25-35, người phụ nữ phát triển đầy đủ về thể chất. Do vậy trang phục cần được thiết kế phù hợp để tôn lên vẻ đẹp về hình thể và thỏa mãn nhu cầu làm đẹp.

Về phom dáng, các mẫu thiết kế sử dụng kết cấu trang phục đơn giản, các đường cắt cúp nhẹ nhàng không quá cầu kỳ về chi tiết. Bộ sưu tập có màu chủ đạo là đỏ, cam, xanh và đen. Đây là các gam màu dễ sử dụng (dễ kết hợp phụ kiện, phù hợp với nhiều dáng người và được sử dụng trong nhiều hoàn cảnh) song vẫn phù hợp với yêu cầu của trang phục dành cho công sở, chính sự đơn giản về màu sắc sẽ làm tôn lên vẻ đẹp của những đường kết cấu tạo phong cách mới và lịch sự cho người mặc.

Hình thức trang trí và cũng là điểm nhấn chính cho bộ sưu tập là hoa văn trên trang phục dân tộc Dao Đỏ đã được đơn giản, trang trí cùng sự kết hợp hài hòa giữa các mảng và nét tạo nên nhịp điệu, bố cục đăng đối, đối xứng, bố cục đường diềm... Những đường kết cấu này được thiết kế hợp lý trên trang phục đảm bảo tính thẩm mỹ và công năng sử dụng.

4. Kết luận

Những sáng tác trên trang phục tác giả đã khai thác đặc điểm của một số hoa văn truyền thống dân tộc Dao Đỏ. Hình thức sắp xếp bố cục đối xứng, đăng đối, hàng lối,... trên đó hoa văn truyền thống

được thể hiện chủ yếu dùng phương pháp thêu. Ứng dụng vào trang phục bằng hình thức trang trí thêu trên máy vi tính (là bước thử nghiệm cho hình thức sản xuất công nghiệp sau này) tạo cho bộ sưu tập pha trộn phong cách hiện đại với phong cách truyền thống.

Hiệu quả mà các bộ trang phục thời trang lấy ý tưởng từ hoa văn trên trang phục cổ truyền

người Dao Đỏ một phần đã tiếp sức cho sự sáng tạo của các nhà thiết kế, một phần khẳng định giá trị của văn hóa dân tộc trong sự vận động và hình thành những giá trị văn hóa mới. Thời trang mang dáng vẻ hoài cổ tuy chưa thật sự phổ biến trong bối cảnh hiện nay nhưng hy vọng rằng sự khởi đầu từ những giá trị văn hóa sẽ mang lại những giá trị mới và những sáng tạo bền vững.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Nguyễn Ngọc Ân, *Hoa văn trên trang phục cổ truyền của người Dao ở miền núi phía Bắc Việt Nam*, Luận án Tiến sỹ Văn hóa học, Viện Khoa học xã hội Việt Nam, Học viện Khoa học xã hội.
- [2]. <http://fashionwebgraphic.com/aw20172018-trend-forecasting>
- [3]. <http://www.coolchicstylefashion.com/2017/03/fashion-inspiration-color-trend-red.html>
- [4]. <https://www.google.com.vn/search?q=tuần+lễ+thời+trang+quốc+tế+tại+việt+nam+2017>

SOLUTIONS FOR DAO DO MOTIF AND PATTERN APPLICATION INTO DESIGNING OFFICE COSTUME IN 25-35 AGES

Abstract:

Searching and supplement of ethnic minority patterns in order to contribute to preserving and promoting the national identity and make enriching the source of decorative materials for modern fashion collections. There have been some authors who have studied Dao Do costume but no one studied for use of Dao Do ethnic motifs in the design of female office dresses. Throughout studying to actual pattern on the brocade cloth of the Dao Do ethnic group, the author has planned designing to unified with the traditional style and combining to harmony with the modern style to create a feeling of youthful, generous and novelty. Arrangement of symmetrical layout, line ... in which traditional patterns are mainly expressed by the embroidery method.

Keywords: *Costume, office, Pattern, Dao Do.*